

Du er en tolv år gammel jente. Du har fått mensen for første gang. I starten går det greit, men snart merker du at det gjør litt vondt i magen når tante rød er på besøk.

Etter hvert blir det skikkelig ille, så ille at du må være hjemme fra skolen.

Du vrir deg i smerte, kaster opp og kaldsvetter og svelger ned på smertestillende du for lengst har skjont at ikke fungerer. Men det er så flaut å snakke om, så hva skal du gjøre da? Til slutt må du til legen. Dette kan du ikke lenger leve med.

Du har ikke engang fullført historien før du settes på p-piller – det løser nok alt.

Problemet er bare at p-pillene ikke virker. Ny legetime, sterkere piller. Mislykket igjen. Ny time, ingenting. Ny time, ny fastlege, enda en time. «DU. HAR. SPISEFORSTYRRELSER.»

Men kostholdet ditt er jo helt normalt. Ny lege. Ny time. «Det sitter mellom ørene». «DU. MÅ. SKJERPE DEG». Hæ?

Du vil gi opp, men så – en lege som lytter. Legen forteller om en sykdom som heter en-do-me-tri-o-se og sender deg til gynekolog. Også hun snakker om sykdommen med det vanskelige navnet, men du må operere for å få svar.

Et helt år går før du får operasjonen, men dagen kommer, og svaret blir endelig lagt på bordet – det er endometriose.

«Vi vet for lite om kvinnehelse». Det fastslår en rapport fra 2018 gjort av Kjønnsforskning.no og Norske Kvinners Sanitetsforening. Likevel blir ikke kvinnehelse prioritert hos forskere og får langt fra nok finansiering av staten.

Norge blir år etter år kåret til et av verdens mest likestilte land og likevel er kvinnehelse tabu og nedprioritert. Det går ikke lenger.

For selv om endometriose er en godt utbredt sykdom, tør jeg vedde på at de færreste av dere engang har hørt ordet før. Så for å forklare: I livmoren er det en slimhinne som vokser når kroppen gjør seg klar til å motta et egg.

Har du endometriose, vil vev som likner denne slimhinnen, vokse på utsiden av livmoren, blant annet i eggleder, på eggstokker og tarmer. Dette vevet vokser samtidig som slimhinnen, og når man menstruerer vil også det ekstra vevet blø.

Dette kan skape ekstreme smerter under eggløsning, før og under menstruasjon og ved samleie, i tillegg til kraftige og uregelmessige blødninger og blant annet fordøyelsesplager og utmattelse. Én av tre vil også streve med å bli gravid.

Endometriose kan begrense og nærmest ødelegge livene til de rammede.

For dem som opplever smertene som uregelmessige, vil det bli umulig å dedikere seg til noe som helst – verken idrett, kultur, jobb eller andre verv.

Tilrettelegging er også vanskelig å få, igjen fordi ingen vet hva sykdommen er, og fordi det er tabu og flaut å snakke om mensensmerter. Gode nok behandlingsmetoder har vi heller ikke.

Men ja, ja, sånn er livet. Ikke alle kan være superheldige. Og det kan jo ikke være så ille og i hvert fall ikke ramme så mange?

Men jo, det er akkurat det det kan. Fordi endometriose er en sykdom som rammer mer enn én av ti kvinner. En tredjedel av disse kvinnene har så kraftige plager at de trenger medisinsk hjelp.

Én av ti kvinner. Det vil si at over 250.000 jenter og kvinner i Norge blir rammet. Det er nesten like mange kvinner som det bor folk i Bergen kommune.

En folkemengde tilsvarende landets nest største kommune er rammet og likevel sier ekspert og overlege Anton Langebrekke, at det i snitt tar syv

år å bli diagnostisert med endometriose.

Syv år!
Jeg har selv fått kjenne hvor hardt det er å ikke bli hørt av legen når jeg sier at mine smerter ikke er til å holde ut, at jeg trenger hjelp.
Jeg har selv fått kjenne at vi trenger en endring.

Staten må finansiere, forskere må prioritere og legene må skjerpe seg. Vi må søke kunnskap, gi sykdommen oppmerksomhet og ta jenters smerte på alvor. Ikke minst må vi støtte og oppfordre alle jenter som kjenner seg igjen til å søke hjelp og ta den kampen med legen.

Fordi en sykdom som rammer så store deler av befolkningen, må være allmennkunnskap og noe det er lett å få behandling for.

Ingvild Eriksen Askeland, Langhaugen VGS